Översikt av de svenska Hydrophorusarterna.

Av

O. Ringdahl.

Under de allra senaste åren har diptersläktet Hydrophorus' systematik blivit närmare utredd, och ett avsevärt antal arter ha beskrivits. FREY beskriver sålunda i Acta Soc. pro fauna et flora Fennica 1915 ej mindre än 8 nya till stor del arktiska arter och upptager i allt 16 från Finland. I sitt nyligen utgivna arbete över *Dolichopodidæ* urskiljer BECKER 24 arter från det paläarktiska området.

Många arter äro förvillande lika varandra, och härav förklaras till en del, varför de ej förrän på senare år blivit mera uppmärksammade. Så är en stor del av dem mera nordliga till sin förekomst. Dessutom äro de ganska skygga och på grund av sitt tillhåll på vattenytan ofta ej så lätt åtkomliga.

Vad vårt land beträffar, har hittills ej mycket bekantgjorts över arternas utbredning och i Svensk insektfauna upptagas endast 7 stycken. Som undertecknad alltid tilltalats av dessa små tvåvingar och deras levnadssätt, har jag gärna ej försummat att eftersöka dem. De leva uteslutande vid vattensamlingar och på fuktiga ställen, vid såväl insjö- som havsstränder, och avlägsna sig aldrig långt från vatten. På passande lokaler uppträda de ofta i myckenhet. De sky ej högfjällen, och åtminstone 2 arter, *pilipes* och *alpinus* äro allmänna där vid bäckar och vattensamlingar, ej sällan alldeles invid snödrivorna. Flera arter kunna uppträda tillsamman, och på en sjöstrand vid Gällivara lyckades det mig att under

en dags samlande infånga ej mindre än 7 arter: *nebulosus, albiceps, magnicornis, micans, borealis, geminus* och en art, som jag ej funnit beskriven. Av dessa höra de fem arterna till *bipunctatus*-gruppen, vilkens flesta representanter synas höra hemma i landets nordligare delar. BECKER anför i sitt arbete flera för landet nya arter, och om dessa medtagas jämte egna fynd och förut kända blir artantalet i vårt land 17, men det är sannolikt, att ytterligare flera komma att träffas här.

Som vanligen är fallet, äro även inom detta släkte hannarna lättast att bestämma. Honorna till flera närstående arter äro ytterst lika varandra. Nedanstående översikt gäller endast hannarna, och för de arter, jag ej själv samlat, har jag använt BECKERS och FREYS bestämningstabeller.

Hannar:

1. Vingar i främre delen med talrika fläckar, *nebulosus* FALL.

Arten är utbredd över hela landet men är troligen sällsyntast i de sydliga landskapen.

— Vingar utan eller endast med 2 punktformiga fläckar. 2.

2. Vingar med 2 små runda fläckar. 3.

— Vingar utan fläckar. 11.

3. Framlår på undersidan nära spetsen med en liten knöl. 4.

— Framlår utan knöl. 5.

4. Ansikte tämligen långt och smalt, nästan helt vitglänsande, endast obetydligt grönaktigt under antennerna, framlår på undersidan ganska långhåriga, vingar klara med små och svaga fläckar. *albiceps* FREY.

Funnen av mig i Skåne vid kusten, sällsynt, vid Luleå, i Jämtland och i Lappland. På fjället Nuolja fann jag den även i den alpina regionen c:a 1000 m. ö. h.

— Ansikte ganska kort och brett, ovan mitten till största

delen grönaktigt, framlår på undersidan mycket kort håriga, vingar i framkanten brunaktiga, fläckar tydliga.

magnicornis FREY.

Arten är i norra Lapplands fjälltrakter särdeles allmän i den subalpina regionen. Även har jag funnit den på barrskogsmyrar i norra Jämtland. Den går i likhet med föregående art upp ovan trädgränsen.

5. Ansikte ovan mitten starkt glänsande grönt.

bipunctatus LEHM.

I Skåne är denna art allmän. Hur långt den går mot norr är ej utrönt. ZETTERSTEDTS uppgifter om dess förekomst i Jämtland och Lappland äro ej riktiga, eftersom han sammanblandat flera arter inom denna grupp. Dessa nordliga fjällfynd äro troligen att anse som *pilipes* FREY.

— Ansiktets övre del endast matt grönt. 6.

6. Ansikte vitt. 7.

— Ansikte gult. 9.

7. Framlår på undersidan nära spetsen med en samling av 3—5 tätsittande och ganska grova småborst.

borealis LW.

Är av mig funnen vid Gällivara, Luleå och Krylbo samt i mossgravar i norra Jämtland mycket allmän. Den torde antagligen ha sitt egentliga utbredningsområde i den boreala regionen.

— Nämnda ställe på framlåren utan borst. 8.

8. Bakkropp grön med ganska starkt silverpudrade sidor, mellankroppens pudring i jämförelse med närstående arters särskilt ljus, framlår på undersidan med c:a 9 tätsittande småborst. *micans* FREY.

Arten hittills endast känd från Gällivara. Den anträffades av författaren där ganska allmänt på sandig sjöstrand.

— Bakkroppssidor ej starkt silverpudrade, kroppspudring den vanliga, framlår även på insidan med småborst.

rufibarbis GERST.

Omnämnes av BECKER från Lappland.

9. Yttre genitalbihang i spetsen tätare, nästan tofslikt håriga. *Rogenhoferi* MIK.

BECKER upptager denna art från Lappland.

— Yttre genitalbihang likformigt håriga. 10.

10. Ben långhåriga, håren på mellanlårens undersida längre än lårets halva tjocklek, vingar i framkanten brunaktiga. *pilipes* FREY.

Är en högfjällsart och förekommer allmänt t. ex. vid bäckar och övriga vattensamlingar i den alpina regionen såväl på Jämtlands som Lapplands fjäll. I ett meddelande om *Hydrophorus* (Ent. tidskr. 1915, pg. 230—231) har jag tyvärr kallat denna art för *geminus*. Bägge arterna äro varandra mycket lika, och den rätta *geminus* var mig då ej bekant.

— Ben korthåriga, håren på mellanlårens undersida kortare än lårets halva tjocklek, vingar nästan glasklara. *geminus* FREY.

Endast funnen vid Gällivara, på sjöstrand på vattenytan mellan *Equisetumstånd*.

11. Liten c:a 2,5 mm. lång art med nästan helt grönglänsande ansikte, mörka svängkolvar och brunaktiga vingar, framlår vid basen starkt förtjockade och här på undersidan med några kraftiga borst. *alpinus* WAHLB.

Förekommer på fjällen i regio alpina och träffas någon gång även i björkskogsbältet. Känd från Lappland.

— Över 3 mm. långa arter med klara vingar. 12.

12. Ansikte gulgråfärgat, framlår vid basen starkt förtjockade och där på undersidan med ungefär 3 kraftigare och några korta borst på insidan, för övrigt nakna, framtibier i spetsen utvidgade, svängkolvar gula. *viridis* MEIG.

Hittills endast funnen i Skåne. (Ent. tidskr. 1915, pg. 234.)

— Ansikte vitfärgat. 13.

13. Kinder välutvecklade, vid ögats undre kant bildande små rundat triangulära lappar. 14.

— Kinder otydliga eller smala, nästan linjesmala. 16.

14. Framskenben i spetsen på insidan med en liten tagg. — Framlår på undersidan med två rader ungefär likstora småborst, ljusgrått pudrad art med klara vingar och gula svängkolvar. *praecox* LEHM.

Arten träffas mycket allmänt på passande lokaler vid Skånes havsstränder. Dessutom är den känd från Bohuslän, och då den i Finland är funnen längs Bottniska viken, är det väl troligt, att den även finnes vid den svenska sidan.

— Framskenben utan tagg i spetsen. 15.

15. Framlår på undersidan med en yttre rad kraftiga borst och en inre med småborst, som räcker fram till lårets spets, ansikte till stor del gröngIänsande, svängkolvar gula. *balticus* MEIG.

Enligt ZETTERSTEDT skall denna art vara funnen från Skåne till Lappland, men som den ännu ej är funnen i Finland, få kanske de nordligaste fynden anses ovissa. Med säkerhet känd från Skåne.

— Framlår nästan helt nakna, endast vid basen på undersidan med en liten rad ytterst korta småborst, ansikte helt vitglänsande. *albosignatus* N. SP.

Beschreibung ♂ — Gesicht ganz silberweiss, fast so breit wie bei *magnicornis*, Wangen deutlich, Hinterkopf mit gelblicher Behaarung. Thoraxrücken kupferfarbig mit grünlichen und violetten Streifen, bei der Quernaht jederseits mit einem runden, weisschimmernden Flecke, Schildchen mit 4 Borsten. Hinterleib metallisch grün, an den Seiten weisslich bereift, oben kurz schwarz behaart. Beine sehr kurz behaart, Vorderhüften weisslich behaart, Vorderschenkel an der Basis auffallend verdicht, fast ganz ohne Borsten, nur an der Basis mit einer kurzen Reihe von etwa 10 äusserst kurzen Börstchen, Hinterseite der Vorderschienen ebenfalls mit kaum wahrnehmbaren Börstchen. Flügel wasserklar mit ganz

schwarzen Adern, Schwinger mit schwarzbraunem Knopf. Länge — 5 mm.

Ich fand diese Art in Lappland an einer Seeufer bei Gällivara, wo sie zusammen mit mehreren anderen *Hydrophorus*-Arten sehr selten vorkam. An dieser Lokal sammelte ich ausser dieser nicht weniger als 6 arten: *magnicornis* FREY, *borealis* LW., *micans* FREY, *geminus* FREY und *nebulosus* FALL.

16 Framlår på undersidan mot spetsen med 2 eller 3 plattryckta och gulaktiga småborst. — Toraxrygg mörkt brun, ostrimmad, bakkropp grön, vingar klara, 3:je längsribban mot basen förtjockad, svängkolvsknapp svartbrun.

litoreus FALL.

ZETTERSTEDT uppgiver artens förekomst från Skåne till Lappland, men även för denna art torde uppgiften vara osäker. Allmän i Skåne.

— Framlår utan dylika borst. — Torax med två purpurfärgade längdstrimmor, framlår ganska starkt förtjockade, på undersidan med talrika (c:a 10) korta småborst, framskenbenens borst mycket små, vingar nästan klara med till mitten gulbruna ribbor, svängkolvar ljusgula.

forcipatus FREY.

BECKER anför arten från Lappland (Edefors).

Utom de här ovan förtecknade arterna kunna även *bisetus* LW. och *Wahlgreni* FREY väntas bli anträffade inom landet. Den förra är funnen i Danmark och skiljes från alla andra genom att äga endast 2 skutellborst. Den senare är träffad på flera ställen i Finland. Det är en ganska stor art, c:a 5 mm., med opunkterade vingar. Ansiktet är vitfärgat, under antennerna svagt grönt, bakkropp svarthårig, framlår på undersidan med en enkel rad till spetsen löpande småborst, vingar gråaktiga med svarta ribbor, svängkolvar med svartbruna knappar.